

T'URKISTAN

Жанубий ҚОЗОҒИСТОН

janubiy.kz

1991 йил 5 апрелдан чиқа бошлаган
Сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади

2025 йил 21 июнь, шанба, №64 (3565).

КЎРГАЗМАДА – ЯНГИ ҚОЗОҒИСТОН ТИББИЁТИ

ПРЕЗИДЕНТ ТИББИЁТ БУЮМЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИ
ПОЙТАХТ КОРХОНАЛАРИ КЎРГАЗМАСИНИ КЎЗДАН КЕЧИРДИ

KAZINFORM. «Heart Center Foundation» («Юрак маркази») жамоат жамғармаси вакиллари Давлат раҳбарига Қозоғистонда кардиожаррохлик ва трансплантологияни ривожлантириш вазифаси ҳақида маълумот беришди.

Қасим-Жўмарт Тўқаевга маълум қилинишича, жорий йилнинг май ойида ALEM инновацион қурилмасини ишлаб чиқарувчи завод қурилиши бошланган. У донор органларни сақлаш вақтини узайтириш учун мўлжалланган.

Назарбаев университети технопarki негизда амалга оширилаётган лойиҳа юрак-қон томир хасталикларининг турли шакллари даволашга ҳам ҳисса қўшмоқда.

Eira Med фармацевтика мажмуаси Европа Иттифоқи ва АҚШдан тиббий технологияларни трансфер қилиш билан фаол шуғулланади.

Бундан ташқари, Президентга «Kazecotech» илмий-техника корхонаси эришган ютуқлар намойиш этилди. Сўнгги уч йил давомида компания энг яхши жаҳон андазалари бўйича 250дан зиёд протез ишлаб чиқарди ва 500 кишини махсус ногиронлик арава-чалари билан таъминлади.

Кўргазма билан танишгач, Қ. Тўқаев мамлакатимиз фармацевтика саноати ва тиббиёт буюмлари ишлаб чиқаришни ривожлантириш муҳимлигини таъкидлади.

В. Путин: Россия ва Қозоғистон – стратегик ҳамкорлар

Россия президенти Владимир Путин Санкт-Петербург халқаро иқтисодий анжумани доирасида дунёнинг етакчи ахборот агентликлари раҳбарлари билан учрашувда Қозоғистон ва Россия ўртасидаги алоҳида муносабатлар ҳақида ўз фикрини билдирди.

– Кейинги йилларда Россия – Қозоғистон муносабатлари стратегик ҳамкорлик даражасига кўтарилди. Мазмунли сиёсий мулоқотимиз, савдо-иқтисодий, илмий-техник, гуманитар ва бошқа соҳаларда ҳамкорлигимиз изчил ривожланиб бормоқда. Бизнинг мамлакатлар ҳудудий ва халқаро кун тартибда турган муҳим масалаларни ҳал қилишда самарали ҳамкорлик қилмоқда. Умумий тарихимиз, ягона давлатнинг бир қисми эканлигимиз, одамлар ўртасидаги чуқур шахсий ва инсонпарварлик алоқалари – буларнинг барчаси жуда муҳим, – деди В. Путин.

У биргаликда қилинган саъй-ҳаракатлар Россия ва Қозоғистоннинг дўстона халқлари манфаатлари йўлида ҳамда Марказий Осиёда тинчлик ва барқарорликни мустақамлаш мақсадларига хизмат қилишига ишонч билдирди.

Россия раҳбари Қозоғистон ЖХШТ, Евроосиё иқтисодий иттифоқи, Шанхай ҳамкорлик ташкилоти каби халқаро бирлашмаларига аъзо эканини таъкидлаб, бу омил икки томонлама муносабатларни мустақамлашга хизмат қилаётганини таъкидлади.

– Бу биз учун жуда муҳим йўналишда ўзаро ҳамкорликни ривожлантириш учун шароит яратди. Қозоғистон ва Россия ўртасидаги чегара дунёдаги энг узун қуруқликдаги чегара ҳисобланади. Бу ҳам муҳим омил. Бу борада ҳамкорликни давом эттирамиз, – деди Россия Президенти.

У Қозоғистон билан муносабатлар йилдан йилга ривожланаётганини таъкидлади.

– Яна бир бор таъкидламоқчиман: Қозоғистон биз учун энг яқин давлатлардан бири, бизнинг иттифоқдошимиз, – деди В. Путин.

Шунингдек, у Москва ва Астана ҳамкорлигининг янги йўналишларини излашда давом этишини айтди.

– Биз Қасим-Жўмарт Кемелули билан мунтазам учрашиб турамыз. У Россияга келади, мен ҳам Қозоғистонга мамнуният билан бораман. Ҳукумат, вазирликлар, жумладан, ташқи ишлар вазирликлари даражасида маслаҳатлашувлар ва ўзаро ҳамкорлик муваффақиятли давом этмоқда, – деди Россия Президенти.

АЭС ТЎЛИҚ МИЛЛИЙ НАЗОРАТ ОСТИДА БЎЛАДИ

KAZINFORM. «Росатом» томонидан Қозоғистонда барпо этилаётган дастлабки АЭС тўлиқ миллий назорат остида бўлади. Бу ҳақда Атом энергияси агентлиги хабар берди.

«Қозоғистонда атом энергетикаси тараққий эттирилади. Мамлакатимиз уран ишлаб чиқариш бўйича дунёда биринчи ўринда туради. У ядро ёқилгиси ишлаб чиқаради. Миллий кадрлар тайёрланиб, инфратузилма яратмоқда», дейилади агентлик хабарида.

Лойиҳа халқаро консорциум иштирокида амалга оширилади. Бу технологик барқарорликни таъминлайди ва битта етказиб беришчи қарамлик хавфини камайтиради.

«Шу билан бирга, барча асосий қарорлар Қозоғистон манфаатлари ва хавфсизлигини биринчи ўринга қўйган ҳолда миллий даражада қабул қилинади. Соҳиби, оператори, барча технологик қарорлар учун масъул ва ишлатувчи ташкилот Қозоғистон томони бўлади», дейилади хабарда.

Маънавиятнинг муаззам майдони

Мамлакатимиздаги барча матбуот нашрлари қатори «Жанубий Қозоғистон» газетасига ҳам 2025 йилнинг иккинчи ярми учун обуна авжида.

Обуна ишларининг уюшқоқли ташкил этилиши газетанинг келгусида тўлақонли фаолият юритишига имкон беради. Демак, ҳар бир газетхон суюкли наشريга обуна бўлиш баробарида уни қўллаб-қувватлаган, эртанги кунга мустақам пойдевор яратган, давлат миқёсида амалга оширилаётган ислохотлар ва уларнинг жойлардаги ижроси мазмун-моҳиятидан тўлароқ хабардор ҳамда муҳим воқеаларга хайрихоҳ эканлигини амалда намойиш этган бўлади.

Шунга эришиш керакки, газетамиз вилоятдаги ҳар бир меҳнат жамоаси, таълим ва ҳунар маскани, нашр шина-вандалари хонадонларига етиб бориши.

Ҳиммат кўрсатаман, деганлар нафақадорлар, ногиронлар, кам таъминланган оилаларни газетамизга обуна қилишда ҳомилий қилишлари мумкин.

2025 йилнинг иккинчи ярми учун «Жанубий Қозоғистон» газетасининг обуна баҳоси узгармади: 6 ойда обуна баҳоси: «Қазпошта» ҲҲ орқали – 3415,50 тенге.

НАШР КЎРСАТКИЧИ: 65466

«Марказий Осиё – Хитой» саноат ва сармоявий ҳамкорлик бўйича 2-анжуманида вилоятимиз ва Хитой сармоядорлари ўртасида 7та меморандум имзоланди.

Астана шаҳрида ўтган «Марказий Осиё – Хитой» саноат ва сармоявий ҳамкорлигининг 2-анжуманида Туркистон вилояти ва Хитой компаниялари ўртасида имзоланган меморандумлардан ташқари, минтақамиз билан Хитойнинг Шенси ва Хубей вилоятлари ўртасида биродарлик шартномаларига қўл қўйилди.

Тадбирда Қозоғистон, Ўзбекистон, Тожикистон, Туркменистон, Қирғизистон ва Хитой давлатлари вакиллари, бизнес ҳамжамиятлари ва йирик сармоядорлар иштирок этди.

Халқаро тадбирнинг иккинчи кунинда «Хитой – Марказий Осиё» ишбилармонлик кенгашининг Хитой томонининг Таъсис мажлиси ва «Шенси вилояти билан танилиш» мавзусидаги Савдо-иқтисодий ҳамкорлик бўйича анжуман ўтди.

Тадбирга Хитой Халқаро Савдо Палатасининг ҳамкорлик департаменти директори, Марказий Осиё – Хитой Ишбилармонлар кенгашининг Бош котиби Сю Цзинли раислик қилди.

Туркистон вилоятини ҳокими Нуралхан Кўшерев вилоятнинг сармоявий жозибадорлиги, сайёҳлик салоҳияти ҳақида маълумот берди. Тажриба алмашишга тайёрлигини билдирад экан, хорижлик сармоядорларни қўшма лойиҳаларни амалга оширишга қақирди.

– Ҳурматли анжуман иштирокчилари! Давлатимиз раҳбари томонидан олиб борилаётган сиёсат доирасида мамлакатимизда қўлай сармоявий муҳит яратиш, иқтисодиётни ривожлантириш, хорижий ва маҳаллий сармоядорлар ишончини мустақамлашга қаратилган қатор стратегик чора-тадбирлар амалга оширилди. Бугунги тадбир мамлакатимиз ва Хитой Халқ Республикаси ҳамда Марказий Осиё давлатлари ўртасидаги икки томонлама ҳамкорликини муҳокама қилиш учун ажойиб майдондир. Минтақамизнинг Марказий Осиё

КЎП ҚИРРАЛИ САРМОЯВИЙ ҲАМКОРЛИК ДАВРИ

давлатлари ва Хитой минтақалари ўртасидаги ҳамкорлик қўлай географик жойлашуви, қишлоқ хўжалиги, саноат, сайёҳлик, логистика ва энергетика соҳаларидаги салоҳияти туфайли турли йўналишларда жадал ривожланмоқда. 2018 йилда ташкил этилган Туркистон вилояти туркий оламнинг маданий пойтахти ва туркий халқлар меросини асраб-авайлашнинг муҳим маркази ҳисобланади. 2 миллион 200 минг нафар одам истиқомат қиладиган вилоят аҳолисининг 70 фоиздан ортигини ёшлар ташкил этади. Бу минтақанинг тараққиёт салоҳияти юксак эканлигидан далолат беради. Туркистон ўлкаси халқ хўжалигининг турли тармоқларини ривожлантириш учун қўлай иқлим шароитига эга. Вилоятнинг қўлай об-ҳавоси қишлоқ хўжалиги ва қўёш энергетикасини ривожлантириш учун ажойиб имкониятлар яратади. Туркистон вилоятининг транспорт-логистика салоҳияти унинг ижтимоий-иқтисодий тараққиёти ва халқаро транспорт дахлизларига интеграциялашувининг асосий омил-

ларидан биридир. Истиқболли лойиҳалар туфайли минтақа аста-секин Қозоғистон жанубидаги йирик логистика марказига айланиб бормоқда. Туркистон ҳудудидан ўтувчи «Ғарбий Хитой – Ғарбий Европа» халқаро транспорт йўлаги жаҳон бозорига чиқиш учун янги имкониятлар очмоқда. Қозоғистон ҳам Евроосиё иқтисодий иттифоқи-га аъзо. 185 миллион аҳолига эга бу ҳамжамият товарлар, хизматлар ва капиталнинг эркин ҳаракатланиши, шунингдек, божхона тўловларидан озод этилишини назарда тутди. Шу муносабат билан транспорт ва логистика соҳасида қўшма лойиҳаларни амалга ошириш имкониятларини кўриб чиқишни таклиф қиламан. Сизни Туркистон вилоятига ташриф буюриб, минтақамизнинг сармоявий салоҳияти билан яқиндан танишишга таклиф қиламан. Биз қўшма сармоявий лойиҳаларни амалга оширишни интиқлик билан кутмоқдамиз. Ўз навбатида, биз бизнесини ривожлантиришга интилаётган барча компанияларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга тайёрлигимизни

таъкидламоқчиман ва узоқ муддатли ҳамкорликка қақираман, – деди Нуралхан Кўшерев.

Ҳозирда Туркистон вилоятининг асосий сармоявий платформалари қаторига «ТУРАН» махсус иқтисодий минтақаси, «Марказий Осиё» халқаро саноат кооперацияси маркази, 19та саноат минтақаси ва кичик саноат парклари киради.

Халқаро анжуманда Хитой ва Туркистон вилояти ҳокимлиги ўртасида умумий қиймати 108 миллион АҚШ доллари бўлган ҳамкорлик меморандуми имзоланди. Бундан ташқари, Туркистон вилояти ҳудудидда «Қозоғистон Республикаси Туркистон вилояти Циндао саноат парки» лойиҳасини амалга ошириш режалаштирилган. Лойиҳага 90 миллион АҚШ доллари миқдоридида сармоя жалб этилади. Лойиҳа доирасида 500 киши иш билан таъминланади.

Бундан ташқари, Туркистон вилояти ва Хитойнинг Шенси ва Хубей вилоятлари ўртасида биродарлик шартномалари имзоланди.

Вилоят ҳокимининг матбуот хизмати.

САНЪАТ – ДЎСТЛИК ЭЛЧИСИ

ШАРҚИЙ ҚОЗОҒИСТОН САНЪАТКОРЛАРИ МУҚАДДАС ТУРКИСТОНДА

Туркистонда Ғарбий Қозоғистон вилоят филармониясининг Шамғун Қажигалиев номидаги эстрада ва симфоник оркестри концерти ўтди. Кечада Туркистон вилояти ҳокими ўринбосари Бейсенбай Тажибаев, Бекарис Шўйбеков, Алимбай Бўтақараев каби зиёлилар иштирок этди.

Тадбирни Бейсенбай Даулетули очиб, учрашувнинг аҳамиятига алоҳида тўхталди. Шунингдек, вилоят раҳбариятининг табрикларини тақдим этди. Таниқли шоир, Қозоғистонда хизмат қўсатган маданият ходими, Ғарифолла Қурманғалиев номли Ғарбий Қозоғистон вилоят филармонияси директори Бауржон Халиолла сўз олиб, туркистонлик томошабинларга миннатдорчилик билдирди.

Кечани Камалиден Айтбаев олиб борди, унда Ахмет Жубанов, Латиф Хамиди, Евгений Брусиловский, Базарбай Жуманиязов, Иоган Брамс, Иоганн Штраус каби жаҳон ва қozoқ бастакорларининг асарлари ижро этилди. Бундан ташқари, кеча давомида томошабинлар қozoқ опера санъати дурдоналари – “Абай”, “Қиз Жибек”, “Махамбет” операларидан парчалар тингладилар, халқ кўшиқлари ва замонавий асарлардан баҳрааманд бўдилар.

Оркестрнинг бадиий раҳбари ва бош дирижёри Қозоғистон Республикасида хизмат қўсатган артист Никита Говоров. 2010 йилда ташкил этилган бадиий жамоага ўтган йили Давлат мукофоти совриндори, СССР ва Қозоғистон халқ артисти, мамлакатимиздаги биринчи касбий дирижёр Шамғун Қажигалиевнинг номи берилди. 15 йилдан буюн изланиш ва тинимсиз меҳнат қилаётган оркестрнинг репертуаридан рус ва қозоғистонлик композиторлар ҳамда жаҳон классикаси асарлари ўрин олган.

Вилоят маданият
бошқармасининг матбуот хизмати.

АСРГА ТАТИГУЛИК ЕТТИ ЙИЛ

ТУРКИСТОН ШАҲРИ ВИЛОЯТ МАРКАЗИГА
АЙЛАНГАНИГА БУ ЙИЛ 7 ЙИЛ ТЎЛДИ.

Ўтган етти йил давомида вилоятимизда кенг кўламли чора-тадбирлар ўтказилиб, Туркистон солномасида ёрқин воқеалар қайд этилмоқда. Залворли меҳнат натижасида Туркистон шаҳрида янги замонавий маҳобатли бинолар қад ростлади, муқаддас диёримизнинг қиёфаси чирой очмоқда.

Бу даврда Туркистон туркий оламнинг маънавий пойтахтига айланди, Президент ташаббуси билан қадимий шаҳарга алоҳида мақом берилди. Ушбу мақомлар минтақа иқтисодиётининг тараққиётига янги суръат бағишлаб, шаҳарнинг аҳамиятини янада юксалтирди. Вилоятда сайёҳлик, қишлоқ хўжалиги, инфратузилма ва йўллар, саноат ва ижтимоий соҳалар жадал ривожланмоқда. Иқтисодиётнинг асосий кўрсаткичи – ялпи ҳудудий маҳсулот ҳажми 7 йилда 2,6 баравар ошиб, 4,5 трлн. тенгени ташкил этди. Саноат соҳасида ишлаб чиқариш ҳажми 2018 йилга нисбатан 2,7 баравар ошиб, 1 214,0 млрд. тенгени ташкил этди. Юксалиш, асосан, металлургия, озиқ-овқат, машинасозлик, мебель, қурилиш ва нефтни қайта ишлаш саноатида ишлаб чиқариш ҳажмининг ошиши ҳисобига таъминланди.

2018-2024 йилларда ягона индустриялаштириш харитаси доирасида минтақада умумий қиймати 56 млрд. тенге бўлган, 37та лойиҳа амалга оширилиб, 2500 янги иш ўрни яратилди.

Иқтисодиётнинг энг муҳим тармоқларидан бири бўлган қишлоқ хўжалигида маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 7 йил ичида икки баравар ортиб, илк бор 1 трлн. тенгедан ошди. Умуман, ишлаб чиқарилган маҳсулотлар ҳажми бўйича республикада етакчимиз. 7 йилда агросаноат мажмуасига жами 700 млрд. тенге сармоя жалб қилинди.

Вилоят иқтисодиётига жалб қилинган сармоялар ҳажми 7 йилда 4,2 баравар ортиб, 1 335,0 миллиард тенгени ташкил этди.

Умуман олганда, минтақа бу даврда улкан ютуқларга эришди. Бу муваффақиятлар мамлакатимиз учун улкан аҳамиятга эга.

Давлат раҳбари Қасим-Жўмарт Тўқаев вилоятимизга амалий ташрифларидан бирида: “Қўхна шаҳар қадим замонлардан буюн халқимизнинг маънавий бешиги бўлиб келган. Туркистон ушбу шарафли вазифани ҳозир ҳам юксак даражада адо этмоқда” деган эди.

Ҳа, Туркистоннинг ўрни доим юксак. Шу сабабли Туркистонни улуғлаш – маънавиятимиз, тарихимиз ва руҳимизни улуғлашдир.

Туркистонда юзлаб хонларимиз ва бийларимиз, ботирлар ва шоирлар, авлиё-анбиёларимизнинг қабрлари бор. Қисқаси, Туркистон – мислсиз афсонавий шаҳар.

Ишончим комилки, Туркистон бугунги каби суръатларда юксалишда давом этса, келажақда қадимий шаҳар жаҳон ҳамжамиятида ўз ўрнини топиб, бутун туркий оламнинг нуфузини оширади.

Туркистонимиз гуллаб-яшнайверсин!

Нурали АБИШОВ,
Туркистон вилоят
маслаҳати раиси.

ҲУРМАТЛИ ДАВЛАТ ХИЗМАТЧИЛАРИ!

КАСБИЙ БАЙРАМИНГИЗ МУБОРАК
БЎЛСИН!

Давлат хизматчисининг фаолиятига қўйиладиган талаб нафақат теран билим ва ишбилармонлик, балки олий масъулият ва тартиб-интизомга амал қилиш ҳамдир. Жамиятнинг қайси соҳасини олмайлик, барчасида асосий ишларни давлат хизматчилари бажариб, шу тариқа элимизнинг тўлақонли қиёфасини намоён этади. Улар жамият дардини тинглаш орқали аҳамиятга молик вазифаларни амалга ошириб, давлат сиёсатининг тўғри олиб борилишига ўз ҳиссаларини қўшиб келмоқда.

Барчангизни Давлат хизматчилари куни билан яна бир бор табриклаймиз!

ҲУРМАТЛИ ПОЛИЦИЯ ХОДИМЛАРИ!

Сизларни Қозоғистон Республикасининг полицияси куни билан чин дилдан қутлаймиз!

Бу кун – ички ишлар соҳасида обрўли меҳнат қилган фахрийлар ва уларнинг давомчилари, ҳозирги тартиб посбонларига ҳурмат-эҳтиром кўрсатиладиган кун.

Қозоғистон полицияси – жамиятдаги ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қиладиган ва фуқаролар хавфсизлигини таъминлайдиган муҳим идоралардан бири.

Хизмат бурчингизни бажариш чоғида жонингизни хавф-хатарга тикиб, ўзгалар ҳаётини сақлаб қолиш йўлида турли тўқнашувларга дуч келасиз. Шундай қалтис вазиятларда ҳам Ватан, халқ олдидаги мажбуриятларингизни унутмайсиз.

Ишларингизга муваффақият тилаб қоламиз.

ТАҲРИРИЯТ.

ИНДУСТРИАЛ МИНТАҚАЛАРДА ИШ ҚИЗҒИН

Вилоятимизда минтақа иқтисодиётини ривожлантириш ва аҳоли фаровонлигини оширишнинг асосий дастаги ҳисобланган саноат соҳасига устувор аҳамият қаратилмоқда.

Шу мақсадда хорижий давлатлардан сармоя жалб этиш, тажриба алмашиш борасида жадал ишлар амалга оширилмоқда. Вилоятда сармоявий лойиҳаларни амалга ошириш учун махсус саноат майдончалари ташкил этилган.

Минтақадаги инфратузилма тармоқлари билан қамраб олинган 2443,2 гектар майдонда 19та саноат минтақаси, 580 гектар майдонда 3та махсус иқтисодий минтақалар мавжуд. Уларда умумий қиймати 42,4 миллиард тенге бўлган 52та корхона фаолият юритмоқда. Айни пайтда қўшимча қиймати 195,4 миллиард тенге бўлган 57та лойиҳа бўйича қурилиш ишлари олиб борилмоқда.

Вилоятда илк бор 100 гектар майдонда “Кичик саноат парки” лойиҳаси очилди. Унинг доирасида 152та саноат

биносини барпо этиш, 308 миллиард тенге сармоя жалб этиш, 5840 янги иш ўрнини яратиш режалаштирилган. Бугунги кунга қадар 11та лойиҳа ишга туширилиб, корхоналар иш бошлади. Натижада, 790та янги иш ўрни вужудга келди. Жорий йилда қўшимча 29та би-

нонинг қурилиши нийоҳасига етказилиб, 26та лойиҳа ишга туширилади. Натижада, 136,8 миллиард тенге сармоя жалб этилиб, 1950та янги иш ўрни пайдо бўлади.

Вилоят ҳокимининг
матбуот хизмати.

ИҚТИСОДИЙ ЮКСАЛИШ МЕЗОНИ

Куни кеча вилоят ҳокими ўринбосари Нурбўл Турашбеков томонидан навбатдаги йиғилиш ўтказилиб, туманлар зиммасига юкланган вазифалар ижроси таҳлил қилинди.

Иссиқхона хўжалигини ривожлантириш юзасидан амалга оширилган ишлар жадвали, самарали иссиқхоналар барпо этиш режаси муҳокама қилинди.

Нурбўл Турашбеков маълумотларни таҳлил қилар экан, қишлоқ хўжалиги харитасига киритилган масалалар юзасидан амалга оширилган ишларга тўхталди:

– Туманлар томонидан йўлланган маълумотлар текширилиши ва ҳозирги ҳолат билан таққосланиши керак. Афсуски, баъзида асл вазият ҳисоботга мос келмайди. Бугун ишчи гуруҳ тузиб, ҳисоботларни таҳлил қилишни топшираман, – деди вилоят ҳокими ўринбосари.

Эндиликда ишчи гуруҳ таркибига кирган бошқарма раҳбарлари қишлоқ ва туманларда бўлиб, вазият юзасидан шахсан ҳисобот беради. Хусусан, вилоят ҳокимининг топшириғига мувофиқ, туман ҳокимликларининг оқава сувлардан самарали фойдаланиш, чорва озуқаси тайёрлаш, яйловларини қайтариш борасидаги ишлари қатъий назоратга қилинди.

Ишчи гуруҳ хулосаларида вилоят ҳокимига камчиликларга йўл қўйган туман ва шахарлар раҳбар-

аникроғи, ғаллачилик соҳасини олиб кўрайлик. Бу йилги қурғоқчилик соҳада йиғилиб қолган кўллаб муаммоларни юзага чиқарди.

Масалан, нега ривожланган мамлакатлар бир хил об-ҳаво шароитида биздагидан 2 баравар кўп ҳосил олади? Нега бизнинг асосий рақобатбардош давлатларимизда сўнгги 15 йилда ғалла ҳосилдорлиги 30-40 фоизга, бизда эса бор-йўғи 14 фоизга ўсди?

Нима учун ғалла етиштирадиган бошқа йирик мамлакатларда ноннинг баҳоси биздаги каби кўтарилмайди?

Балки бундай саволлардан кейин мазкур соҳанинг давлат сиёсатида жиддий тузатишлар киритиш керақдир? Ҳозирча масалани таҳлил қилсак, бизда қозғоз юзида, баёнотларда ҳаммаси бенуқсон. Масалан, йил сайин баҳорда “деҳқон хўжаликлари энг яхши навли уруғлик билан таъминланди”, деб ахборот берамиз. Аслида, қандай?

Бу йил А. Бараев номли ғаллачилик илмий-тадқиқот институти олимлари шимолий вилоятлардаги элита уруғлик етиштирадиган 23та хўжалиkning “энг юқори сифатли” уруғлигини текширди. Натижада уларнинг аксарияти могор босган ва бактерияли касалликлардан холи эмаслиги аниқланди.

Яна бир мисол, ҳокимликларнинг экин экиш ва йиғим-терим ишлари якунлангани борасида бе-

сайин олинаётган маълумотлар, ҳатто кулгили. Бу борада коинотдан назорат орқали экин майдонларимизнинг аҳволини биздан яхши билиб турган хорижий давлатларнинг тахминий рақамлари биздаги маълумотларга қараганда ҳақиқатга анча яқин.

Биз катта мажлисларда “ер унумдорлигининг тез ошишини таъминлайдиган ўзгача замонавий агротехнологиялар маҳаллий экинзорларда жорий этилмокда”, деб ёлғонни ҳақиқатдек қилиб маълумот беришни ўргандик.

Баъзида орзу қилган “ҳақиқатимиз” ривожланган давлатлар кўрсаткичидан ҳам ортқ бўлади...

Ҳозир Қишлоқ хўжалиги вазирлигида ердан унумли фойдаланиш масалаларида тартиб ўрнатиш учун кенг қамровли ишлар олиб борилмокда. Бироқ унинг натижаси маҳаллий жойлардаги аниқ аҳволини билишга бевосита боғлиқ. Энди очиқ кадастрлаш, чинакам баҳолашнинг ҳамда ер билан ишлашда ошқора ҳаракат қилиш вақти келди. Бунинг учун рақамли технологияга асосланган коинот назорати ҳамда ерни масофадан зондлаш усулларини дадиллик билан қўллаш керак. Шундагина биз тўғри маълумотларга эришамиз ҳамда барча даражадаги ҳоким-

даркор. Машина-трактор паркиннг эскириши жиддий муаммога айланди.

Ҳозир қишлоқ хўжалиги техникаларининг 80 фоизи эскирган. Шунинг учун ҳар йили унинг 8-10 фоизини янгилаш зарур. Шу билан бирга, мамлакат техника ишлаб чиқарувчилари ва деҳқон хўжаликларнинг манфаатларини инобатга олиш жоиз”, дея, Ҳукуматга улкан вазифаларни юклади: “Олдимизда турган яна бир вазифа – агросаноат мажмуасини юксалтириш. Қишлоқ хўжалигининг салоҳияти жуда улкан, аммо биз имкониятларимиздан тўлиқ фойдалана олмаепмиз. Замонавий қишлоқ хўжалиги – юқори технологияли соҳа. Хўжаликларни тупроқ ҳолати ёки об-ҳаво эмас, инновационий амалиётлар муваффақиятга етаклайди. Замонавий илм-фансиз қишлоқ хўжалиги барбод бўлади. Агрофанны ривожлантириш юзасидан чоралар кўриш, энг муҳими, уни қишлоқ хўжалигида амалий қўллаш зарур. Миллий аграр илмий-маърифий марказини илмий тадқиқот ишларининг барча босқичларини қамраб олувчи агротехнология майдониға айлантириш зарур”, деди.

Давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, энди асосий мақсад – қозғозда юксак марраларни қўлга киритиш эмас, балки амалда халқнинг ҳаёт сифатини ошириш бўлмоғи жоиз. Шундагина пуннинг кадрсизланиши секинлашади.

– Қишлоқ хўжалигининг тараққиёти доим энг муҳим устувор

ИСЛОҲОТЛАР – ХАЛҚ ФАРОВОНЛИГИ УЧУН

Тўлебий тумани ҳокими Еркеғали Алимқулов ва маслаҳат раиси Нурлан Қўйбағаров қишлоқларнинг ижтимоий-иқтисодий тараққиёти билан танишиш мақсадида қатор қишлоқларга бориб, меҳнат жамоалари билан учрашди.

– Туманининг иқтисодий-сармовявий салоҳияти йилдан-йилга юксалмокда, – деди у. – Асосий этибор иқтисодий ислохотларни жадал давом эттириш юзасидан Президентимиз ҳамда Ҳукумат томонидан белгиланган қатор устувор вазифаларнинг ижросини тўлақонли бажаришга қаратилмокда. Энг муҳими, кўрилаётган чоралар ижобий натижа бермокда.

Аграр шўъба ривожланиб, ер унумдорлигини ошириш, унинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш борасида ҳам кенг қамровли ишлар амалга оширилмокда. Балиқчилик соҳасини ривожлантиришга бел боғлаган тадбиркорлар ҳам йўқ

эмас. Аҳоли манзилларини газ ва сув билан таъминлаш бўйича ҳам кенг қамровли ишлар амалга оширилмокда.

Қишлоқларда янги иш ўринлари яратилмокда. Вилоят ҳокимининг ташаббуси билан бандлик масаласига бизнес вакилларининг ҳам масъуллигини оширгани бу ишга янги талқин бермокда. Яна қатор ўзига хос йўналишдаги бошқа дастурлар ижросини таъминлаш чоралари ҳам кўрилмокда.

Ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш дастури асосида қишлоқ инфратузилмасини ривожлантириш, аҳолининг турмуш даражасини юксалтириш борасида улкан бунёдкорлик тадбирлари амалга оширилмокда. Шунингдек, қишлоқларни замонавий меъморчилик талаблари асосида режалаштириш ва уй-жойларни лойиҳалаштириш ҳамда барпо этиш тизимини яратиш йўлида муҳим қадамлар қўйилди. Намунавий лойиҳалар асосида замонавий уй-жойлар, маиший хизмат кўрсатиш иншоотлари бунёд этишга киришилди. Бу лойиҳаларни амалга ошириш учун йирик миқдорда зарур маблағлар ажратилиб, ихтисослашган қурилиш-таъмирлаш ташкилотлари тузилди. Натижада, кўркам уй-жойлар, маиший хизмат кўрсатиш бинолари, мактаб ва тиббиёт муассасалари, спорт иншоотлари, кенг ва раvon йўллар бунёд этилаётгани, транспорт қатнови, аҳолини ичимли сув, газ ва электр энергияси билан таъминлаш яхшиланаётгани, замонавий телеалоқа тизими кириб келганлиги қишлоқ аҳолисининг турмуш даражаси юксалиб бораётганидан далолатдир.

Туман иқтисодий салоҳиятида саноат тармоғи ўзига хос аҳамият касб этади. Шу ўринда ҳозир ҳудудда жами 12та йирик ва 58та кичик саноат корхоналари мавжудлигини таъкидлаш жоиз.

Ҳоким бошчилигидаги ишчи гуруҳ Кўксаёқ қишлоқ округидаги «Keremet agro Group» қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш ширкати боғбонлари билан учрашди. Бу ерда янги технологиялар ёрдамида қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг ҳосилдорлигини ошириш режаланмокда. Йилига икки марта ҳосил олиш масаласи ҳам кун тартибиди.

Туманда бундан ташқари яна қатор ўзига хос йўналишдаги бошқа дастурлар ижросини таъминлаш чоралари ҳам кўрилмокда. Улардан бири – балиқчилик жадал ривожланмокда. Бугунги кунда туманда бу ишни бошлаган тадбиркорлар сони 16 нафарга етди. Ўтган йили тўрт нафар тадбиркор ўз маблағлари ҳисобидан балиқчилик хўжалиги очган бўлса, эндиликда улар тадбиркорлик фаолиятини янада кенгайтирмокда. Улардан бири “Сарсенов Сакен” МЧБ. Киелитас қишлоғида 0,14 гектар майдонда балиқ ҳовузи барпо этилиб, 7 мингдан зиёд турли балиқлар етиштирилмокда.

Бундан ташқари, хусусий тадбиркор Исmoil Абдуллаев томонидан 0,20 гектар майдонда махсус ҳовуз барпо этилиб, йирик кўламда балиқ етиштирилмокда. Тоғли ҳудуддаги Жумағали Қияқов ва Ўлжас Султонқуловлар Қаратўбе қишлоғидаги томорқаларида ҳам балиқ парваришлашмокда.

Туман ҳокими томонидан соҳа раҳбарларига юзага келган муаммоларни ҳал этиш йўллари кўриб чиқиш борасида топшириқлар берилди.

О. РАҲИМҒОЗИЕВ.

ларининг жавобгарлигини кўриб чиқиш тавсия этилади.

Дарҳақиқат, бу масала аввалроқ Юртбоши Қасим-Жўмарт Тўқаев томонидан кўтарилган эди. “... Инсоният тарихида мисли кўрилмаган синовлар ва туб ўзгаришлар даври бошланди. Бундай муҳим даврда бизда юксак иқтисодий тараққиёт учун барча имкониятлар мавжуд. Бунинг учун босқичма-босқич янги иқтисодий шаклга ўтишимиз керак. Бу ишни дадил олиб боришимиз даркор. Асосий мақсад – қозғозда юксак марраларни қўлга киритиш эмас, балки амалда халқнинг ҳаёт сифатини юксалтириш бўлмоғи жоиз”, деган эди Президент “Адолатли Қозоғистоннинг иқтисодий йўналиши” Мақтубида.

ҚР Президенти Қ. Тўқаев давлат хизматчиларининг фаолиятида бепарволик, кўзбўямачиликка йўл қўймаслик зарурлигини таъкидлаган эди.

Фикримизча, Давлат раҳбари нафақат кўзбўямачиликни ошқораламокда, шунингдек, ёлғон ахборотнинг «Адолатли Қозоғистон» тамойилларига мос келмаслиги, бу иқтисодиётимизни ривожлантиришда катта тўсиққа айланиб бораётгани ҳақидаги фикрини билдирди.

Соҳани тўғри бошқариш учун эса жойлардаги аҳволни аниқраван билиш лозим. Мисол тариқасида қишлоқ хўжалигимиз,

риладиган расмий маълумотлари бир-бирига тўғри келмайди. Бунинг ўзи юз минглаб гектар майдонларнинг қаровсиз, бўш ётганлигидан дарак беради. Деҳқончиликда ўсимликлар учун тупроқдаги зарур намликни ошириш мақсадида алмашлаб экишга дам берилаётган майдонларни киритишнинг моҳияти зўр. Ғалла етиштирадиган вилоятлардан бирининг маълумотига кўра, жорий йилги дам берилган майдонлар кўлами 720 минг гектарни ташкил этган, сунъий йўлдошдан туширилган суратлар бўйича 2 баравар кам бўлиб чиққан.

Бундай ёлғон ахборот нима учун керак? Академик А. Бараев айтганидек: “Ерни алдай олмайсан-ку!”

Сўнгги пайтларда йиғиштириб олинган ҳосил миқдори ҳақида йил

ликларнинг минглаб ходимларини қозғозбозликдан озод қилиб, уларнинг асосий вазифалари, айниқса, Президентимиз таъкидлаганидек, баҳолаш ишлари билан шуғулланишлариға тўлиқ имконият яратилади. Шундагина “аччиқ” ҳақиқатни билибгина қолмай, аграр соҳани тўғри ривожлантира оламиз.

Президент “Адолатли Қозоғистоннинг иқтисодий йўналиши” Мақтубида “Қишлоқни ривожлантириш учун кичик хўжаликларни қўллаб-қувватлаш жуда муҳим. “Қишлоқ омонати” дастури долзарблигини исботлади. Навбатдаги босқичда фақат ижтимоий насия бериш билан чекланиб қолмаслик жоиз. Хусусий томорқа хўжаликлари ўзаро бирлашишлари жоиз. Бунинг учун зарур шарт-шароитлар яратилиши

А. АБДУФАТТОҲ.

АДОЛАТПАРВАР ИНСОН – ЖАМИЯТ КЎРКИ

Алмати шаҳрида Қозоғистон халқи Ассамблеяси Оқсоқоллар кенгашининг «Адолатпарвар инсон – жамият кўрки» 5-Республика анжумани ўтди.

Тадбирни ҚХА раиси ўринбосари – Қозоғистон Республикаси Президенти Маъмурияти ҚХА Котибияти мудири Марат Азилханов очиб, олиб борди. Нотиқ «Оқсоқоллар таълимоти» лойиҳаси бугунги кунда республикамизда ҳаётий ва жуда зарур лойиҳа эканлигини таъкидлади.

– Агар бошқа минтақалар ҳам ушбу лойиҳани келгусидаги дастурларига ки-

ритса, жамиятимиз учун улкан ютуқ бўларди. Давлатимиз раҳбари Қ. Тўқаевнинг кўрсатмаларига мувофиқ, ҚХА Оқсоқоллар кенгаши фаолияти мамлакатимизда келажак авлодни тарбиялаш борасида фаол ишлар олиб борилаётганидан далолатдир, – деди у.

Республика анжуманида IV Миллий курултойда кўтарилган масалалар, Қозоғистон халқи Ассамблеясининг XXXIV сессияси натижалари, Қозоғистон халқи Ассамблеяси Оқсоқоллар кенгашининг “Адолатпарвар фуқаро” лойиҳасини амалга

ошириш масалалари муҳокама қилинди.

Қозоғистон Республикаси Президенти ҚХА минтақавий оқсоқоллар кенгашлари раислари ва аъзолари, этномаданият бирлашмаларининг вакиллари, нодавлат-нотижорат ташкилотлари вакиллари иштирок этган йиғилишда Туркистон вилояти ҚХА қошидаги Оқсоқоллар кенгаши раиси Сузақбай Абдиқулов ва “Ижтимоий тотувлик” ДKK бошқармаси бошлиғи ўринбосари Ербас Утегеновлар маъруза қилишди.

«Жанубий Қозоғистон» мухбири.

ДЕПУТАТЛАР – ЮРТ ТАЯНЧИ

балки аҳолининг кундалик ҳаёти сифатини яхшилаш имконини ҳам берди.

Давлат раҳбари ташаббуси билан ташкил этилган “Яшил эл” тадбирида ҳам ўз техникаси ва ишчи кучи билан фаол иштирок этиб, она юрти тараққиётига жонкуярлик қилмоқда. Қорамурт қишлоғидаги узоқ вақтдан буён ташландиқ аҳволдаги сув тизимини тиклаш орқали катта ёрдам берди.

Эпидемия ва фалокат пайтида – эл билан бирга

Арис шаҳридаги фавкулдда вазият пайтида ҳам жим турмади, моддий ёрдам кўрсатди. Covid-19 эпидемияси авжига чиққанда, минтақамизга зарур ўпканинг сунъий нафас олишини таъминловчи ускунани ўз ҳисобидан олиб берди. 2024 йилги тошқин пайтида у зудлик билан фалокат рўй берган жойларга озиқ-овқат, кийим-кечак, техника ва ишчи кучини жўнатиб, аҳолига ҳақиқий ёрдам кўрсатди. Ушбу меҳнатлари учун у бир неча бор давлат томонидан ташаккурнома ва мукофотлар билан тақдирланган.

Спорт – миллат келажаги

Жамшидбек Равшан ўғли ёшлар спортига юксак эътибор қаратаётган фуқаро.

Унинг ҳомийлиги туфайли қишлоқ ёшлари бўш вақтларини янада самарали ўтказиш имконига эга бўлишди. Бугунги кунда Оқбўлоқ қишлоғида қиймати 30 миллион тенгедан зиёд замонавий спорт мажмуаси барпо этилмоқда. Бу нафақат спорт иншооти, балки бўлажак чемпионлар бешигидир.

2023 йилдан буён Туркистон вилоят бокс федерациясининг вице-президенти сифатида минтақавий ва халқаро миқёсдаги боксчиларнинг камолга етишига ҳисса қўшиб келмоқда.

Жамшидбек Равшан ўғли депутат сифатида халқ ишончини оқламоқда. Вилоят маслаҳатининг ижтимоий-маданий тараққиёти, давлат ҳукуқи, маҳаллий ўзини ўзи бошқариш ва депутатлик этикаси бўйича доимий комиссия аъзоси сифатида минтақанинг долзарб масалаларига жиддий эътибор қаратмоқда. 2024 йилда унинг томонидан тўртта депутатлик савол йўлланиб, улардан учтаси ижобий ҳал қилинди.

Бугунги кунда жамият айнан шундай ташаббускор, мақсад сари интилувчан, ғамхўр инсонларга муҳтож. У ўз касбида муваффақиятли, хайрия ишларида хайрихоҳ, жамиятда фаол ва ўз мамлакатига содиқдир. Бундай фуқароларнинг мавжудлиги мамлакат тараққиёти ва келажагига ишонч уйғотади.

Туркистон вилоят маслаҳати.

УРУШ КЎРГАН ОДАМЛАР ЭДИ...

Хотира уйғонса гўзалдир. Хотирамиз ҳеч қачон мудрамасин. У кечаги кунни, яхшиларни, буюк ишларга қўл урганларни, урушда қаҳрамонлик кўрсатган инсонларни мудом бизга эслатиб турсин. Уларнинг хотирасини қадрлайлик.

Ғани Каримов 1914 йилда туғилган. У Тошкент ва Самарқанд институтларида таҳсил олган, Сайрам қишлоғининг биринчи олий маълумотли қорвачилик соҳаси мутахассиси сифатида меҳнат фаолиятини бошлаган. 1936 йил армия сафига қақирилган Ғ. Каримов кичик лейтенант унвони билан қишлоққа қайтади. У Қизилўрда ва Чимкент вилоятларида қўйчиликни ривожлантиришда фаол хизмат қиладди.

Улуғ Ватан уруши бошланиши билан фронтга йўл олган Ғ. Каримов 1942 йил февраль ойида Марказий фронтнинг отлик аскарлар сафида жангларда иштирок этади. Шиддатли жангларнинг бирида яраланиб, госпиталда даволангач, 1943 йил Украинанинг шарқий қисмини фашистлардан озод этишдаги жангда жасорат кўрсатади. Шунингдек, Курскдаги жангда ўз ротасига яхши раҳбарлик қилган ва шахсий жасорати учун Ғани Қаримов “Қизил Байроқ” ордени билан мукофотланади. Унинг ротаси душмanning ҳужумини бир неча марта қайтариб, қулай пайтда душманга қақшатқич зарба бериб, бир неча қақиримга суриб ташлайдилар. Яна такрор жароҳатланиб, даволаниб чиққач, қаҳрамонимиз 2-Украина fronti автоматчилар ротаси командири бўлиб, Украина, Руминия ва Венгрияни душмандан озод қилишда иштирок этади. У урушни Австриянинг Вена шаҳрида тамомлайди. Жанговар хизматлари учун “Қизил Юлдуз” ордени ва бир неча ҳарбий медаллар билан тақдирланган. Фронтдан 1946 йилда қайтган Ғ. Каримов вилоят жамоа хўжалиқларида раис, Сайрам туман ижроқўми раиси, ЎХТБЮ директори ва бошқа қатор лавозимларда фаолият юритди. Тинч меҳнат жабҳасидаги фидокорона меҳнатлари учун “Ҳурмат белгиси”, “Шавкатли меҳнати учун” медаллари билан мукофотланди.

Сайрам туманининг фахрий фуқароси Ғани Каримов 1984 йил 21 март куни вафот этган.

Тошмат МАВЛОНОВ
Сайрам туманининг илк зиёлиларидан бири эди. У 1941 йил август ойида армия сафига қақирилган. 29 ёшли навқирон йигит дастлаб Ўзоқ

Шарқда Ватан чегараларини ҳимоя қилишда қатнашди. 1942 йил Ватанимизнинг Ғарбий frontiда аҳвол оғирлашгач, Т. Мавлонов хизмат қилаётган 629-ўқчилар полки фашистларга қарши жангга юборилади. Смоленск остоналарида аёвсиз жанглар давом этарди. Ёз ойларида душманга қарши ҳужум бошланди. Енгил яраланган Т. Мавлонов жангни давом эттирарди, аммо аҳволи борган сари оғирлашган аскарни қуролдош дўстлари санбатга жойлаштиришди. Жангда кўрсатган қаҳрамонлиги учун “Жасорати учун” медали билан тақдирланди. Соғайгач, 334-ўқчилар полки сафида Витебск шаҳрини фашистлардан озод қилишда иштирок этади. Ёмғирдек ёғаётган ўқлар жангчиларнинг олға силжишига тўсқинлик берарди. Аммо танкчилар ва миномётчиларнинг нишонни тўғри уриши фашистларни таҳликага солиб қўйган эди. Улар чекина бошлади. Ана шу аёвсиз жангларда оёғидан оғир жароҳатланган Тошмат Мавлонов Горький шаҳридаги госпиталда олти ой даволанди. Шифокорларнинг хулосаси билан 1944 йил июнь ойида она қишлоғига қайтади. Бир неча жанговар муқофотлар совриндори, қаҳрамонимиз Т. Мавлонов кўп йиллар таълим соҳасида фаолият юритди. У 1987 йилда оламдан ўтди.

Тожиҳон МАДАЛИЕВ. Улуғ Ватан урушига қадар она қишлоғида ёшларга таълим тарбия бераётган муаллим эди. 1941 йил армия сафига қақирилгач, темирйўлчилар батальонида хизмат қилди. Фронт учун зарур буюмларни жўнатишда жонбозлик кўрсатди.

У қуролдош дўстлари билан Сталинграддан Польшагача бўлган масофани босиб ўтди. Йўл таъмирлаётганда ёки поездлар ҳаракатида ҳаводан ҳужум қилган фашист “калхат”ларига ўт очишда, душмanning аёвсиз ҳужумини қайтаришда Тожиҳон Мадалиев ва унинг дўстлари мардлик намунасини кўрсатгани учун медал ва ташаккурномаларга сазовор бўлишган.

Сталинград, Харьков, Курск, Белгород, Полтава, Житомир, Киев, Львов, Польша ва Чехословакия шаҳарларида у бир қўлида қурилиш асбоби, иккинчисида қурол билан жангу жадалларда иштирок этади. Унинг бурча садоқати ва мардлиги Ҳукумат томонидан муносиб баҳоланди.

1946 йил январь ойида армия сафидан қайтган жангчи-ўқитувчи яна 40 йилдан зиёд таълим соҳасида сидқидилдан меҳнат қилди ва элнинг эътиборини қозонди. У 1990 йил 22 февраль куни вафот этади.

М. УСМОНОВА.

«Султонработ» умумий ўрта мактабида битирувчи ўқувчиларга шаҳодатнома топшириш маросими ўтди.

52 нафар ўқувчи мактаб билан хайрлашиб, катта ҳаётга қадам қўйди.

Улар орасида “Алтын белги” соҳиблари: Бобур Жабборалиев, Ихлосбек Муроджонов, Абдор Зийев, имтиёзли шаҳодатнома соҳиблари Мансуржон Чиннибеков, Рўзибуви Султонмурод, Дилафрўз Йўлдошева, Жасмина Мақсудовалар бор.

Тантанали йиғилишда битирувчиларни мактаб директори Қалибек Рсимбетов табриклаб, шаҳодатномаларни топширди.

Шунингдек, синф раҳбарлари ва ота-оналар сўз олиб, битирувчиларга янги ҳаётда эзгу йўл тилаб, самимий тилакларини изҳор этдилар.

Омад тилаймиз, азиз битирувчилар!

Раъно БЕРДИБОЕВА,
ўқитувчи.

Маълумки, кейинги йилларда мамлакатимизда Жўши улуси бўйича тўлақонли тадқиқотлар олиб борила бошланди.

Шу нуқтаи назардан, Давлат раҳбари Қасим-Жўмарт Тўқаев ташаббуси билан Алтин Ўрданинг 750 йиллиги ва Жўчихон тахтда ўтирган даврининг 800 йиллиги давлат миқёсида нишонланиши халқимизнинг тарихий онгини жонлантириш, давлатчилик анъаналарни теран англаш учун муҳим қадам бўлди. Ушбу тарихий босқичда ўрта аср манбаларини муомалага тизимли равишда киритиш ишлари бошланди. Атоқли олим, Темурийлар сулоласи ҳукмдори Мирзо Улуғбекнинг “Тарих-и арбаъ улус” (“Тўрт улуснинг тарихи”) асарининг қозоқ тилига таржима қилингани бунинг ёрқин далилидир.

Ҳозирги вақтда кўплаб мамлакатлар ўзларининг давлат келиб чиқишини Чингизхонга боғлайдилар, унинг авлодлари олти қитъага ҳукмронлик қилган ва ушбу мавзуда қалам теб-ратаётганлар оз эмас. Шу муносабат билан баъзида бирламчи манбаларга таянмасдан, бир томонлама фикрлар, нотўғри тахминлар билдирилаётгани маълум. Пировардида, бунинг асосий сабаби асл маълумотларни ўқимаслик, илмий даражада ўзлаштирмасликдир. Бу борада Чингизхон асос солган империя, шу жумладан, Жўши улусига оид умум қабул қилинган ўрта аср манбалари орасида Мирзо Улуғбекнинг “Тарих-и арбаъ улус” (“Тўрт улус тарихи”) асари аҳамиятлидир.

Машхур Амир Темурунинг суякли набираси, Шоҳрухнинг тўнғич ўғли Мирзо Улуғбек – тўлиқ исми Муҳаммад Тарағай 1394 йил 22 мартда туғилиб, Самарқандда буvasининг сатй-ҳаракати билан яхши таълим олган. Математика ва астрономия соҳаларида чуқур тадқиқотлар олиб борган, йирик асарлар ёзган Улуғбек тарих фанида ҳам ўзига хос из қолдирган. Атрофига Шарафиддин Али Яздий, Абдураззоқ Самарқандий, Низомиддин Шомий, шоҳ Давлат ибн Бахтишоҳ каби ўша даврнинг кўзга кўринган тарихчи олимларни тўплаб, “Тарих-и арбаъ улус” асарини ёзади. Ўзбекистонлик олим, академик Б. Аҳмедовнинг айтишича, ушбу асар 1425 йилда Мирзо Улуғбекнинг илмий раҳбарлиги ва шахсан иштирокида ёзилган. Шундай қилиб, бу Билге ҳоқондан бошланиб, сўнг Бобир, Абилғози Баҳодирхон каби машхур ҳукмдорлар томонидан давом эттирилиб, тарих яратган ва ёзган буюк подшолар анъаналарига таянч бўлди. Бу анъанани кейинчалик Мустафо Камол Отатурк давом эттирди.

Афсуски, «Тарих-и арбаъ улус» китобининг тўлиқ нусхаси сақланмаган. Ҳозирги вақтда унинг тўртта қисқартирилган нусхаси маълум: иккитаси Англияда, биттаси Ҳиндистонда, яна бири АҚШнинг Гарвард университети кутубхонасида сақланмоқда. «Тарих-и арбаъ улус» илк бор инглиз зобити Уильям Майлс томонидан 1838 йили инглиз тилига қисқартириб таржима қилинган ва нашр этилган. Академик В. Бартольд, В. Вяткин, Т. Қори-Ниёзӣ каби олимлар мукаммал тадқиқот ҳақида айтгани билан, бебаҳо асар тўлиқ таржима қилинмади. Таъкидлаш жоизки, мамлакатимизда профессор Жулдуз Тўлебаева бу борада бир қатор тадқиқотлар олиб борган.

Улуғбек асар ёзиш давомида ўтган даврнинг машхур тарихчилари – Абу Маъшар Балхий, Ота-Малик Жувайний, Рашиддин каби таниқли тарихчиларнинг асарларидан фойдаланганлигини қайд этади. Бу орқали биз у зотнинг шажаравий жиҳат билан чекланиб қолмай, аниқ тарихий маълумотларни қиёсий таҳлил қилганини кўрамыз.

Бу борада, Улуғбекнинг ўзи ҳам кейинги тарихчилар таянган нуфузли тарихчига айланганини қайд этамиз. Масалан, В. Бартольднинг ёзишича, «Тарих-и арбаъ улус» асарида

дан кейинги Хондамир каби ўрта аср тарихчилари ҳам кенг фойдаландилар. Унинг Чигатой улуси ва Туркистон хонлари ҳақидаги қайдлари, асосан, шу асардан олинган. XVI-XVII асрларга оид бошқа тарихий асарлар, жумладан, номаълум муаллиф қаламига мансуб “Таворих-и гузида-де Нусратнома” асарида ҳам Улуғбек маълумотларига таянганлиги диққатга сазовордир. Худди шундай, аллома Маҳмуд ибн Вали ҳам бу каби асарни юксак баҳолайди. «Тарих-и Рашидий» китобини ёзишда асардан фойдаланган Мирзо Ҳайдар Дулатий эса ўз асарида Мирзо Улуғбекни эҳтиром билан тилга олади. Форс тилида ёзилган асар муқаддима ва етти бобдан иборат. Муқаддимада ўрта аср тарих илмида ҳукм сурган анъанага кўра, Тангри таоло, унинг элчиси, пайғамбаримиз Муҳаммад(с.а.в.) ва авлодлари шаънига айтилган мақтовлар, Одам Атонинг яратилиши ҳамда исломиятдан аввал ўтган пайғамбарлар, Нух алайҳиссалом, шунингдек, унинг фарзандлари тарихи қисқача баён қилинади.

Биринчи бобда Туркхон ибн Ёфас ҳамда унинг Туркистон заминида подшолик қилган авлоди (Абулжаҳон, Дибокуйхон, Қуюкхон ва бошқалар) татар-мўғул ва турк қавмлари, подшолари (Мўғулхон, Қорахон, Ўғузхон каби) тарихи баён этилган. Иккинчи ва учинчи бобларда турк-мўғул халқларининг афсонавий онаси Аланкув ва унинг авлодлари, яъни подшолар (Бузулжархон, Буқахон, Дутуминхон, Қобулхон ва бошқалар) тарихи баённи ўз ичига олган ҳамда дунёни забт этган Чингизхоннинг насл-насаби ва атрофидоғилар тарихи баён этилган. Асарнинг тўртинчи бобида Чингизхоннинг Улуғ – юрт, яъни Мўғулистон билан Шимолий Хитойни идора қилган воислари тарихига бағишланади, бешинчи бобда Чингизхоннинг тўнғич ўғли Жўши хон ва унинг авлодлари ҳақида кенг маълумот берилган. Олтинчи боб Ёлхонийлар давлатига бағишланган бўлса, еттинчи бобда Амир Темурунинг ҳокимият тепасига келиши

гача бўлган тарихи ҳикоя қилинади. Умуман олганда, асар Чингизхон авлодлари ҳукмронлик қилган тўртта йирик сиёсий тизим – Жўчихон ва унинг биродарлари Чигатой, Ўқтой ва Халоқу улуслари тарихига бағишланган. Шунинг учун ҳам баъзи кўлёмаларда «Улус-и арба-йи Чингизи» («Чингизлар сулоласининг тўрт улуси») номи билан ҳам танилган. Асарнинг асосий мазмуни XIV-XV асрларда Ўрта Осиё, Шарқий Дашти Қипчоқ, Эрон ва Мовароннаҳрдаги сиёсий тизимлар ва этник жараёнлар, ички ва ташқи муносабатларни ҳар томонлама қамраб олади.

Машхур қипчоқ амири Фиёсиддин Тархоннинг қизидан туғилган, ўзи эса Улуғ улус хони Дарवेशнинг қизи Шакархон билан турмуш қурган Мирзо Улуғбек Дашти Қипчоқ чўли ва Жўчи улуси йилномаларини, шунингдек, Чингизхон насл-насабини яхши билган. Қолаверса, у адолатли ҳукмдор ва билимдон олим сифатида ўз атрофига даштнинг шажара билимдонлари ва шаҳарнинг илмий солномачиларини тўплаб, Туроннинг нотинч ва тақдирли тарихининг ҳар бир даврини чуқур ўрганди. Шу билан бирга, Мирзо Улуғбекнинг машхур Рашиддин (1247-1318)нинг “тарихчи ўз тасавуридан

бирор нарса кўшса, у албатта, асосиз ва нотўғри бўлади”, деган фикрини, фақат инкор этиб бўлмайдиган далилларга таяниш тамойилига амал қилгани сезилади. Шу боис “Тарих-и арбаъ улус” бутун даврнинг, жумладан, Чингизхон сулоласининг сиёсий ва маданий манзарасини чинакам ва тизимли тасвирлайдиган ноёб тарихий асарга айланди. Атоқли олим бу асарида Туркистон ўлкасидаги ҳукмрон сулолаларнинг ўзаро алоқалари, маданий ворисдошлик ва тамаддуллар интеграциясини илмий-адабий йўсинда тасвирлаб беради. Асарнинг яна бир қадрияти шундаки, унда Жўчининг келиб чиқиши ҳақидаги тарихий баҳсларга оид тўғри ва адолатли маълумотлар берилган. Улуғбекнинг ушбу асарида Жўчи Чингизхоннинг тўнғич ўғли ва қонуний вориси сифатида тилга олинади ва унинг келиб чиқиши ҳақида тарқалган шубҳали гап-сўзларга аниқ маълумотлар билан жавоб берилади. Бинобарин, Улуғбекнинг ушбу китобини Жўчихонни турли тухмат ва ёлгонлардан ҳимоя қилган асар сифатида баҳолаш мумкин.

Миллат тарихини билмаслик – фожа! Бироқ бундан ҳам ўтган фожиа борки, бу – тарихни нотўғри англашидир. Тарихий онгни миллий онгнинг асоси деб олсак, бузилган тушунчадан нотўғри хулоса шаклланади. Қозоқ хонлиги ва унинг келиб чиқишидан бири бўлган Буюк Улуснинг отаси Жўчи ҳақидаги ёлғон ва тухматларни тарихга айлантириш уни суиистеъмол қилишдир. Шундай экан, тарихни тўғри ёзиш ва уни чуқур ўрганиш ҳам тарих яратишдек долзарбдир.

Шу ўринда бир нарсани таъкидлаш жоизки, Жўчихоннинг онаси узоқ вақт марикитлар орасида асир бўлганлиги ҳақида турли ҳикоятлар айтилган ва шунинг учун унинг келиб чиқиши “шубҳали” эди. Рашиддиннинг машхур “Жомий ут-товарих” асарида Жўчихоннинг бу тарихини қуйидагича таърифлайди: “Жўчихон Чингизхон ўғилларининг тўнғичи эди. Чингизхоннинг хотини Бўрте хоним Жўчи хонга ҳомиладор бўлган. Шу вақтда маркит

улусига қулай пайт келиб, Чингизхоннинг уйига бостириб кириб, унинг ҳомиладор аёлини асирга олиб кетади. Бу авлод шу вақтгача Керей подшоиси Ўнғхон билан қасдлашиб келса-да, ўрталарида тинчлик ўрнатилган эди. Шунинг учун Бўрте хонимни Ўнғхон ҳузурига жўнатиб, Чингизхоннинг отаси билан ов қилиб, уни ўз ўғли деб атаганидан буён, Бўртехонни ҳурмат қилган”, дея бу ахволдан хабардор бўлган Чингизхон Ўнғхонга Бўрте хонимни қайтариб бериш тўғрисидаги мурожаат билан Жалойир қабиласидан чиққан Саба исмли шахзодани жўнатгани баён қилинади. Демак, Бўрте қўлга олинмасидан аввал ҳомиладор бўлган ва мерикитлар ҳомиладор келинини Ўнғхонга беришган. Чингизхонни ўз ўғлидек кўрган Керейхон уни эрига қайтарган.

Мирзо Улуғбек ушбу маълумотларни ўз асарида такрорлайди. У Бўрте қўлга олинганда олти ойлик ҳомила-си борлигини ёзиб: “Буюк соҳибқирон Чингизхоннинг Жўчига бўлган меҳр-оқибати, муҳаббати, саховати шу қадар чексиз эдики, Чигатой ва Ўқтой унга доим ҳасад билан қараганлар”, деб ёзади ва улар Жўчига тухмат қилганини айтади. Улуғбекнинг ўзи ҳам “Чингизхон Жўчихонни бошқа

ўғил-қизларидан кўра кўпроқ яхши кўрарди”, дейди. Бу ҳақиқатга яқин. Масалан, “Мўғулларнинг яширин йилномаси”га мурожаат қиладиган бўлсак, Қуён йили (1207) Ўрмон юртига ўнг қанот қўшини билан йўл олган Жўчи тинч муомала билан қирғизларни бўйсундириб қайтганда, Чингизхон мамнун бўлиб: “Ўғилларимнинг тўнғичи бўлиб, уйдан чиқиб кетишинг билан йўлинг бўлди, тинчлик билан борган жойингда ҳеч кимга жароҳат етказмай, йилқини қийнамай, Ўрмон халқини батамом бўйсундириб келдинг. Мана шу юртни сенга бераман”, деб эълон қилгани баён этилади. Бу – қаҳри қаттиқ ҳоқоннинг ўғлига ишонч билдиргани ва меросхўр сифатида умид боғлаганини кўрсатади. Шундан сўнг, Жўчи Дашти Қипчоқ ва Хоразмга юришларини бошлаб юборади.

Маълумки, туғилиши кўплаб ҳикоятларга асос бўлган Жўчининг ўлими ҳам жумбоқ эканлиги маълум. Мирзо Улуғбек: “...Жўчихоннинг ўлими ҳақидаги хабар Ўрдага етиб келганида Чингизхоннинг қулоҳига бу хабарни етказиш учун ҳеч кимда жураёт бўлмади. Ниҳоят барча амирлар бир қарорга келишиб, ҳам надим, ҳам улуғ амирлардан бўлмиш Улуғ Жарчидан Чингизхон яхши ҳолатда турганда (бу хабарни) етказишни сўрадилар. Шундан сўнг, у фурсат топиб вазифани уддасидан чиқиб, етказганини” ёзади.

(Туркийча жир):
Тенгиз бошдан булғонди, ким тин-
дуруро, хоним?
Терак тубтун жиғилди, ким турғуз-
ро, хоним?
Соҳибқирони аъзам Чингизхони муаззам Жарчининг жавобига деди (туркийча жир):
Тенгиз боштин булғонса тиндурур улум Жўчидир,
Терак тубтин жиғилса турғузур улум Жўчидир.
Жарчи сўзларининг маъноси шу эдики:

«Дарё бошидан лойқаланди, уни ким тозалайди, эй подшоҳим? Терак илдииздан қулади, уни ким турғизади, эй менинг подшоҳим?» Соҳибқирони аъзам Чингизхони муаззам Жарчига шундай деди:

«Агар дарё бошидан лойқаланса, уни тиндирувчи менинг фарзандим (в. 119а), Жўчидир. Агар терак ёғочи тубдан қуласа, уни турғизувчи менинг ўғлим Жўчидир!»

Улуғ Жарчи сўзларини қайта-қайта такрорлаб, кўзларидан ёшлари шашқатор оқар экан, Соҳибқирони аъзам Чингизхони муаззам деди (туркийча жир):

Шу ўринда таъкидлаш жоизки, “Тарих-и арбаъ улус” нафақат ўзининг чуқур илдиизларига эга бўлган давлатчилик анъаналарини ҳар томонлама тадқиқ этувчи асар, балки ўрта асрларнинг бой ёзма адабиёти ва чуқур маданиятини ўрганишда ҳам муҳим мерос сифатида бебаҳодир.

Китобга доир элимизда бунга қадар илмий изланишлар олиб борилсада, қозоқ тилига тўлиқ таржима қилинмаган эди. Ушбу камчиликнинг ўрнини тўлдириш мақсадида шарқшунос олим Зарипбай Ўрашбаи асарни қозоқ тилига таржима қилди. 1994 йилда Тошкент шаҳрида нашр этилган нусхасида таржима қилинган китобнинг тили чиройли, тушунарли. Муаллиф ўрта асрларга оид бир қанча китобларни форс ва чигатой тилларига таржима қилиш тажрибаси, тайёргарлиги ва билими билан уйғунлашгани аниқ. Лойиҳанинг муваффақиятли амалга оширилишини қўллаб-қувватлаган ва ҳомийлик қилган давлат ва жамоат арбоби Жақсибек Абдирахметули Қўлекеевга ҳам миннатдорчилик билдирамыз. Қозоқ тилида илк бор нашр этилган ушбу асарнинг қозоқ китобхона-сига тақдим этилиши Жўши улусининг 800 йиллиги доирасида амалга оширилган хайрли ишлардан бири деб ҳисоблаймыз. Бу қимматбаҳо асар тарихимизни тиклашга, илмий кодимизни англашга ва бу орқали халқимизнинг маънавий тибкуларига хизмат қилиши шубҳасиз.

Уша пайтда соҳибқироннинг ҳукми содир бўлиб, унда кимки Жўчихоннинг ўлимини тилга олса, Соҳибқирон сиёсатига дучор бўлиши айtilган эди. Шу сабабли Жарчи Соҳибқирони аъзам Чингизхони муаззамга жавобид

дил одамга ўхшайман, соддадил киши дўст деб фахрлаб, душман ўртасида қолиб, ҳамроҳларидан айрилади, мен эса ўз мардона фарзандимдан жудо бўлдим!»

Соҳибқирони аъзам Чингизхони муаззамдан шу хилдаги сўзлар отилиб чиқар экан, барча амиру нўёнлар оёқда туриб, таъзия билдириш расмини адо қилдилар ва жир айтдилар.

Тўрт улуснинг тарихида Чингизхоннинг тўрт нафар ўғлининг тавсифи ва хусусиятлари ҳам баён қилинади. Жумладан, улуғ хондан кейин тахтга ўтирган Ўқтой ҳақида шундай дейилади: “У буюк Чингизхон каби жуда ақлли, комил ва табдиркор инсон бўлиб, буюк эзгулик ва саховатпеша инсон эди. Барча гуруҳларга, айниқса, ислом динига эътиқод қилганларга кўп яхшилик қилган, гарчи ўзи ислом динига эътиқод қилмаса ҳам, отаси каби ислом динини бошқа динлардан устун кўяр эди”, деб ёзди. Худди шундай Чингизхоннинг тўртинчи фарзанди “Балих нўён номи билан машхур Тўлехон мардлиги, тез фикрлаши ва қарор қабул қилиши, ҳарбий раҳбарлик ва давлат бошқаруви маҳорати жиҳатидан бошқа акаларидан катта устунликка эга эди”, дея таърифланади. Тўлехон давлат, хазина ва ҳарбий ишларни бошқаришига қарамай, математика фанларига ҳам жуда қизиққанини ушбу асар орқали биламыз.

Улуғбек ушбу асарида машхур Амир Темурга алоҳида боб бағишламаган бўлса-да, бобосининг туғилиши ва ҳокимият тепасига келишини батафсил тасвирлаб беради. “Амир Темур дунёга келганида улуг юлдузларнинг тўрт буржанида ўн икки марта бургут учиб ўтган экан. Шунинг учун ҳам ҳукмдорлар уни “Соҳибқирон Амир Темур узокни кўрувчи раҳбар”, деб аташган. Улуғбек уч масалага алоҳида эътибор қаратди. Унинг бири – Чингизхоннинг учинчи бобоси Қўйлу (Қобул) ва Амир Темурунинг саккизинчи отаси Қочуй (Қажиили) баҳодирнинг Тумбинехон авлодидан бўлган ака-ука эдилар, иккинчидан, Қочуйнинг ўзига хос тушидан сўнг, икки ака-ука ўртасида хонлиқни аниқлаш юзасидан шартнома тузилади. Учунчидан, бу келишувга кўра, Чингизхон билан қўшни барлос Қарашар нўён ўртасидаги келишув янгилангани ҳақида айтилади. Ушбу шартномага кўра, тахтга Қўйлу ўтириб, Қочуй баҳодир бўлиб қолди. Бундан шуни хулоса қилиш мумкинки, Чингизхон ва Амир Темур яқин қариндошлар бўлган.

Шу ўринда таъкидлаш жоизки, “Тарих-и арбаъ улус” нафақат ўзининг чуқур илдиизларига эга бўлган давлатчилик анъаналарини ҳар томонлама тадқиқ этувчи асар, балки ўрта асрларнинг бой ёзма адабиёти ва чуқур маданиятини ўрганишда ҳам муҳим мерос сифатида бебаҳодир.

Китобга доир элимизда бунга қадар илмий изланишлар олиб борилсада, қозоқ тилига тўлиқ таржима қилинмаган эди. Ушбу камчиликнинг ўрнини тўлдириш мақсадида шарқшунос олим Зарипбай Ўрашбаи асарни қозоқ тилига таржима қилди. 1994 йилда Тошкент шаҳрида нашр этилган нусхасида таржима қилинган китобнинг тили чиройли, тушунарли. Муаллиф ўрта асрларга оид бир қанча китобларни форс ва чигатой тилларига таржима қилиш тажрибаси, тайёргарлиги ва билими билан уйғунлашгани аниқ. Лойиҳанинг муваффақиятли амалга оширилишини қўллаб-қувватлаган ва ҳомийлик қилган давлат ва жамоат арбоби Жақсибек Абдирахметули Қўлекеевга ҳам миннатдорчилик билдирамыз. Қозоқ тилида илк бор нашр этилган ушбу асарнинг қозоқ китобхона-сига тақдим этилиши Жўши улусининг 800 йиллиги доирасида амалга оширилган хайрли ишлардан бири деб ҳисоблаймыз. Бу қимматбаҳо асар тарихимизни тиклашга, илмий кодимизни англашга ва бу орқали халқимизнинг маънавий тибкуларига хизмат қилиши шубҳасиз.

Дархан ҚИДИРАЛИ,
академик, тарих фанлари доктори.

»» Спорт

ВОЛЕЙБОЛЧИЛАРИМИЗ – БИРИНЧИ

Қизикарли ва сермазмун ўтган мусобақа яқунларига кўра, 1-ўринни “Қозоғистон – Қорабулоқ 60+” жамоаси, 2-ўринни «Шимкент» жамоалари кўлга киритишди.

Қирғизистонлик ва ўзбекистонлик жамоалар 4- ва 5-ўринни ўзаро баҳам кўришди.

“Қозоғистон – Қорабулоқ 60+” волейболчилар жамоасининг А. Остонов, С. Эгамбердиев, Ш. Нишонкулов, Р. Аҳмадов каби волейболчилари жамоа умуммуваффақиятига залворли ҳисса қўшишди.

Ҳамюрт ғолиб волейболчиларни ғалаба билан қутлаймиз!

3. МҲМИНЖОНОВ.

Тасвирда: қозоғистонлик фахрий волейболчилар.

“ОТАЛАР ЧОЙХОНАСИ” ҚОРАЧИҚДА ДАВОМ ЭТАДИ

Туркистон, Кентов, Саврон туманидаги фаол обуначиларимиз ва жамоат ташкилотлари раҳбарлари иштирокида “Оталар чойхонаси”нинг навбатдаги анжумани Қорачиқ қишлоғидаги тадбиркор Анвар Болтабоев бунёд этган 200 ўринли “Дилбар опа” чойхонасида давом этади.

1 июль, сешанба куни эрталаб соат 9.00га белгиланган ушбу файзли анжуманда мезбон, 225 нусха “Жанубий Қозоғистон” обунасини ташкил этган фидойи зиёли Қодир Аҳмедовнинг – “Оталар чойхонаси” китоби тақдими ҳам ўтиб, меҳмонларга тақдим этилади.

Ш. МАДАЛИЕВ.

Тасвирда: қорачиқлик фаол отахонлар Жаъфар Исматуллаев, Мирзахон Адхамов, Қодир Аҳмедов, тадбиркор Анвар Болтабоевлар “Дилбар опа” чойхонаси пойида.

Муаллиф тасвири.

»» Обуначиларимиз орасида

Фаол обуначимиз, жамоат арбоби Шокир Ҳақим ўғли Султонқулов ҳамда умр йўлдоши Зебинисо Ҳабибулла қизи 70 йиллиги юбилей анжумани дўстлик, инсоний қадриятлар эъзози, ўтмиш тарихимиз ва санъатимизга теран ҳурмат руҳида ўтиб, томчида қуёш акс этгани каби Туркистон, Саврон ва Кентовдаги қадрли муштарийларимиз иштирок этди.

Шокир Ҳақим ўғли ва Зебинисо Ҳабибулла қизи ўтган асрда Туркистондаги Алишер Навоий номли мактабда бир синфда аълога ўқшди. Олий маълумотни Тошкент Давлат университети физика факультетида 1972-1977 йилларда олиб, қадрдон Туркистонда меҳнат фаолиятини бирга бошлашди.

Дастлаб, ўзи ўқиган мактабда устозлик қилган Шокир Ҳақим ўғли Туркистон ҳудудидаги электр таъминоти корхонасида етакчи муҳандис бўлиб, кўп йиллар самарали меҳнат қилди. Шаҳар, вилоят, республика миқёсида меҳнатлари муносиб тақдирланган. Зебинисо Ҳабибулла қизи олий тоифали устоз сифатида обунда фаол Ҳамза номли мактабда ёш авлодга таълим-тарбия берди. Муштарак ҳаётлари давомида Фароғат, Роҳат, Малоҳат, Йўлдош, Феруза исмли олий маълумотли қобил фарзандлар тарбиялаб, неваралар қўришди. Муборак ҳаж сафарига биргаликда отланиб, мусулмончилигининг бешинчи фарзини ҳам адо этишди.

Ярим асрдан зиёд муштарак ҳаётлари давомида кўҳна Туркистоннинг элга ибратли, иймонли оиласи сифатида танилди. Нафақага чиққач, Шокир Ҳақим ўғли ҚР фахрий фуқароси Собир Отаев раҳбарлик қилаётган донгдор “Ақ жол” корхонасида самарали меҳнат қилиб, билими, мўл тажрибасини амалда сафарбар этди. С. Отаев бу ҳақда “Шокир укамизни ўз соҳасининг моҳир мутахассиси, ишчан, вақт билан ҳисоблашмай меҳнат қиладиган тажрибали муҳандис сифатида ҳурмат қиламан”, дейди.

Таниқли суҳандон Рустамхўжа Саидхўжаев бошқарган файли халқаро дарада Абдумалик хожи Абдурахмон амру маъруф қилиб, ўтганлар руҳига бағишлаб, Қуръон тиловат қилди. Жамоат ишларидаги самарали фаоллиги учун юбиларнинг қадрдон дўсти, вилоят УЭМБ раиси Баҳодир Ирисметов унга “Дўстлик” медалини тақиб, “Ташаккурнома” топширди ва тўн кийдирди.

Самимий табриклар вилоят УЭМБ оқсоқоллар кенгаши раиси Зуппархон Чолдонов, раис ўринбосарлари Бахтиёр Шомуродов, Замир Муҳаммаджонов, “Жанубий Қозоғистон” бош муҳаррири Райимжон Алибоев, Райимжон Қўчқоров раҳбарлик қилаётган Туркистон шаҳар УЭМБ оқсоқоллар кенгаши раиси Тўлқин Саидмуродов, Туркистон шаҳрининг фахрий фуқароси Эргаш Диметов, вилоятимиз ибратли фуқароси Шерхон Абиловлар табриги билан давом этди.

Қўшни Ўзбекистондан жамоат арбоби Аҳмаджон ака бошчилигида таширф буюрган қадрли меҳмонлар – профессор Зарифбой Ибодуллаев, устоз санъаткор Бобомурод Ҳамдамовнинг иқтидорли шогирди Каримбой Раҳмон, Ортиқ Отажоновнинг шогирди Ғанижон Мелиқулов, жаҳон бахшилари танлови ғолиби

Ш. МАДАЛИЕВ.

этироф этган ўзбекистонлик зиёратчилар собиқ курсдошларига самимий ниятларини армуғон этишди. Фаол обуначиларимиз Қурбонбой Ирисбеков, Дадахон Жаллилов, Нейматилла Йўлдошев, Султонбой Норметов, Мусридин Турсунметов каби ўнлаб қадрли меҳмонлар иштирокида юбилар Шокир Ҳақим ўғлини ҳурмат билан тулпорга миндиришди.

Тасвирларда: эл-юрт эъзози саодати; хоразмлик санъаткорлар совғаси; тулпор миндириш русуми; “Ақ жол” жамоаси юбиларни муборакбод этди; хоразмлик ва туркистонлик санъаткорлар; ибратли ҳаёт соҳиблари; ўзбекистонлик меҳмонлар, ҳамкасблар ва УЭМБ табриклари.

Муаллиф суратга олган.

Р.С. Султонқуловлар сулоласи тантанаси ажойиб ва ибратли кечди. Шокир Ҳақим ўғли ва Зебинисо Ҳабибулла қизига тахририят номидан мустақкам саломатлик, саодат, неваралар, чеваралар тўй-тантаналарини бирга бошқариб қўша қариш неъматини тилаймиз.

»» Обуначиларимиз орасида

Туркистон шахридаги тажрибали директор Нурбўл Дуйсебек раҳбарлик қилаётган 16-сонли Талғат Бигелдинов номидаги умумтаълим мактабида директорнинг ўқув ишлари бўйича ўрин-босари, ҳурматли ҳамкасбимиз Бибиғул Ажихан қизи Амирбекова (тасвирда) ҳақида мақола ёзишни мақсад тутдим.

ҲАМКАСБ ҲАҚИДА ДИЛ КАЛОМИ

Б. Амирбекова устоз сифатида меҳнат фаолиятини олий ўқув юртидан сўнг 1995 йили Абай номидаги мактаб-гимназияда қозоқ тили ва адабиёти ўқитувчиси сифатида бошлади. Билими, ташкилотчилик қобилияти ва изланувчанлиги фазилатлари боис 2012 йилдан Т. Бигелдинов номли 16-мактабда директорнинг ўқув ишлари бўйича ўринбосари лавозимида самарали меҳнат қилмоқда. Умумий меҳнат стажи 30 йил.

Педагог тадқиқотчи тоифаси соҳиби. Иқтидорли ўқувчиларнинг салоҳиятини камол топтириб, тарбияловчи мураббий сифатида шогирди Қасимхан Исаханов нуфузли "Тулпор миниб туғ олган" танловига иштирок этиб, диплом билан тақдирланди. Шаҳар, вилоят миқёсида устозларнинг август кенгаши ўқувларида "Билимли авлод – барқарор тараққиёт кафолати" мавзuida фахрли иккинчи ўринни эгаллаган. Шогирдлари 2021-2022 ўқув йилларида ша-

ҳар ва вилоят олимпиадаларида совринли ўринларни эгаллаган. Хусусан, Г. Муталипова (9-синф, физика), Н. Ергешбай (11-синф ўзини ўзи англаш) фанларидан вилоят босқичида фахрли учинчи ўринни эгаллади. Туркистон шахри ҳокимининг "Ташаккурнома"си билан тақдирланган. 2024-2025 ўқув йилида "Илнинг юз илғор лойиҳаси" илмий танловида иқтидорли шогирди Нурузия Ўнғар муваффақиятли иштирок этиб, мукофотга сазовор бўлди.

Онгли ҳаётини, билими ва мўл тажрибасини туркийлар олами маънавий пойтахти Туркистон шахрида ёш авлод камолоти йўлида сафарбар этиб, меҳнат қилаётган маориф соҳаси фидойиси Бибиғул Ажихан қизини таваллуд куні шодиёнаси билан муборакбод этиб, мустаҳкам саломатлик, саодат, янги зафарлар тилаймиз.

Ойхон АЗИМОВА,
16-сонли умумтаълим
мактаби ўқитувчиси.

Шоҳдод

"СИТАМДИН, БАС,
ИЛИКНИ ЧЕКМАК АВЛО,
ВАФОУ МЕХР ТУХМИН ЭКМАК АВЛО".
Алишер НАВОЙИ.

(Мазмуни: "жабру ситамдан қўл тор-
тиб, вафоу меҳр уруғини экиш афзал").

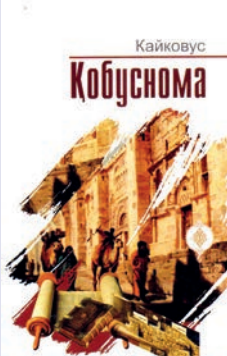

Изоҳ беришга ортиқча вақт сарфламанг: одамлар фақат тушунишни истаган нарсаларини тушунадилар...

Пауло КОЭЛЬО.

“ҚОБУСНОМА”ДАН ҲИКМАТЛАР

- Агар халойиқнинг сеvimлиси бўлишни тиласанг, улардан ҳеч нимани аямагил.
- Агар шармсор бўлмайин десанг, қилмагон ишни қилдим дема.
- Агар ўз сирининг очилишини истамасанг, бировнинг сирини фош қилмагил.
- Азобланишни истамасанг, ҳасадгўй бўлма.
- Икки кишидан эҳтиёт бўлиш зарур: биринчиси – ашаддий душман, иккинчиси – айёр дўст.
- Агар тилинг узун бўлмоғин тиласанг, қўлингни қисқа қилгил.
- Агар ёру дўст бўлмоқни тиласанг, ҳасадлиг бўлмагил.

ОЛИМПИАДАЧИЛАР УСТОЗИ

Тулкибош тумани Озодлик кишлоғидаги "Туркибасы" умумтаълим мактаби жамоаси газетамизнинг фидойи обуначиларидан.

Ербўл Расилов бошқараётган таълим муассасасида айни кунда 55 нафар муаллим фаолият юритмоқда. Билим маканида қарийб 400 нафар ўқувчи таълим олмақда. 2019 йилдан буён фаолият юритаётган умумтаълим мактабининг ўқув ишлари бўйича директор муовини Шохимардон Абдуллаевнинг айтишича, жорий ўқув йилини 37 нафар ўқувчи тамомлади. Уларнинг 4 нафари аъло баҳоларга, бири «Алтын белги» билан тамомлади.

Жорий йилда ҳам ўқувчилар ўзбек тили ва адабиётидан ўтган фан олимпиадасида фаоллик кўрсатишди, совринли ўринларни эгаллаб, мактаб обрўсини юксалтиришга ҳисса қўшишди. Шогирдларининг шундай совринли ўринларни қўлга киритишда ўзбек тили ва адабиёти муаллимаси Сайёра Пирматованинг хизмати

бекиёс. Муаллима билан шогирдларининг нуфузли билим беллашувларида яхши натижаларни қўлга киритишнинг сир-асрорлари ҳақида суҳбатлашдик.

– дейди С. Пирматова. – Улар – 9-снф ўқувчиси Омина Каримжонова ҳамда 11-синф ўқувчиси Зиёда Жўраева совринли иккинчи ўринни эгаллашди. Бундан ташқари ўзбек тили ва

рини уйғотишимиз керак. Ўз тилини севган, адабларининг асарларидан завқу-шавқ олган келажагимиз эгалари бошқа тилларни ҳам фаол ўзлаштириб, улкан ютуқларни қўлга

Сайёра Пирматова 1980 йили Озодлик кишлоғида туғилган. А. Навоий номидаги мактабни тамомлаган. 2001 йили М. Ауёзов номидаги ЖҚДУнинг ўзбек тили ва адабиёти факультетини тамомлади. Она мактабда меҳнат фаолиятини ўша йили ўзбек тили ва адабиёти ўқитувчиси сифатида бошлади. 4 фарзанднинг онаси. 5 йилдирки, "Туркибасы" ўрта мактабда таълим бермоқда.

– 2024-2025 ўқув йилида ўзбек тили ва адабиёти фанидан вилоят олимпиадасида 2 нафар ўқувчим иштирок этди,

адабиётдан ўтказилган "Она тилим – жону дилим" мавзuida республика фан олимпиадасида 11-синф ўқувчиси Меҳруза Юнусалиева фаол иштирок этиб, вилоят таълим бошқармасининг фахрий ёрлиғи билан тақдирланди. Шогирдларининг юксак натижаларини кўриб, дилинг яйрайди. Вақтинг бежиз ўтмаётганлигини, уларнинг қўлга киритаётган ютуқларида менинг ҳам ҳиссам борлигидан беҳад хурсандман. Устоз сифатида ҳар бир фарзандимиз қалбида она тилига нисбатан муҳаббат туйғула-

киритишларига ишончим комил. Нафақат муаллимлар жамоаси, юқори синф ўқувчилари ҳам "Жанубий Қозоғистон" вилоят ижтимоий-сиёсий газетасини севиб мутлоаа қилишади. Айниқса, "Адабиёт" саҳифаси чиқишини интизорлик билан кутишади. Унинг саҳифаларида бериб борилаётган шеър ва ҳикоялардан баҳраманд бўламиз. Обуна палласи поёнида ўқувчиларга бағишланган махсус рунклар остида мақолалар бериб борилса, нур устига нур бўларди.

М. САЪДУЛЛАЕВА.

ФРИДРИХ НИЦШЕ ҲИКМАТЛАРИ

(1844-1900 йилларда яшаб
ижод этган немис файласуфи)

- Абадий одиллик мавжуд эмас.
- Ашаддий ёлғончиликнинг даражаси мавжуд, уни "чин юракдан" дейишади.
- Биз ўз дидимизга ёққан нарсанигина мақтаймиз, яъни биз мақтанганимизда ўз дидимизнигина мақтаймиз – бу билан бошқа ҳар қандай яхши дидларга қарши бўлмаймизми?
- Кунни яхши бошлашнинг энг тўғри усули – уйқудан уйғонган заҳоти "бугун бирор-бир кишига қувонч келтира олмамиканман", деб ўйлашдир.
- Ожиз киши ўзига мақсад, вазифа излайди, кучли киши эса уларни ўзи яратади.
- Оғриқ товуқларни ва шoirларни қақағлатади.
- Яхшиларнинг панд-насихати жиркантиради, бад-жаҳллarning панд-насихати кўрқитади.

НАЖМИДДИН КУБРО ҲИКМАТЛАРИ

- Тўғрисўзликдан кўра гўзалроқ зийнатни кўрмадим.
- Вақтни "эссиз", "қанийиди", "қошқийди"лар билан ўтказган кишининг умри энг қисқа умр экан.
- Нафсни шармандалик ва дўзах сари одамларни ҳайдашда кўрдим.

- Кўрдимки, инсонга келадиган барча офатлар тилда экан.
- Кўрдимки, эмаган ўрмайди. Шафқат қилмаганга шафқат қилинмайди.
- Жаннатга киришни ҳалол ейиш ва амримахол ишни тарк қилишда кўрдим.

Френсис БЭКОН.

»» Спорт

АБЛАЙ – СОВРИНДОР!

Туркистон шахрида Қозоғистон Республикаси олий таълим муассасалари ўртасида XIII ёзги Универсиада ўтди.

Нуфузли мусобақада мамлакатимиз олий таълим муассасаларидан 350 нафарга яқин спортчи иштирок этди.

Эркин кураш бўйича спорт устаси Алибек Катаев бошчилигидаги Тўлебий туманидаги 2-сонли болалар ва ўсмирлар спорт мактаби тарбияланувчиси Аблай Даулетов 75 килограмм вазн тоифасида 2-ўринни эгаллаб, қумуш медални қўлга киритди ва юқори натижаларга эришганлиги учун махсус диплом, медаль ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

Тўлебий туманида Пойтахт кунига бағишланган қатор спорт тадбирлари ўтмоқда.

Шулардан бири – боксдан 2008-2010 йилларда туғилган ўсмирлар орасида таниқли спортчи, фахрий спорт арбоби Асқар Есимбаев хотирасига бағишланган II халқаро очик турнир ўтиб, унда республикамизнинг қатор вилоятлари ҳамда Ўзбекистондан келган спортчилар иштирок этди.

Тўрт кун давом этган мусобақаларда 300дан зиёд ўсмирлар қатнашди. Ушбу спорт байрамида тўлебийлик спортчилар зўр маҳорат кўрсатиб, совринли ўринларни эгаллашди.

Е. ЖЕТПИСБАЕВ,
мураббий.

Директор – Бош муҳаррир
Райимжон Ортиқбой ўғли
АЛИБОВЕВ.

Бош муҳаррир ўринбосарлари:
Муроджон АБУБАКИРОВ.
Авазхон БУРОНБОВЕВ.

Масъул котиба – Шаҳноза УСМОНОВА.

Масъул шахслар:

Туркистон, Саверон – Шомирза МАДАЛИЕВ. +7701-610-51-22.
Қазигурт – Хуршид КҮЧҚОРОВ. +7701-447-37-42.
Сайрам – Зокиржон МҮМИНЖОНОВ. +7702-278-96-90
Тулкибош – Мунира САЪДУЛЛАЕВА. +7747-144-60-71.
Жетисай, Мақтарал – Мухтабар УСМОНОВА. +7701-257-36-97
Келес, Саригоч – Малика ЭЛТОЕВА. +7702-841-78-82
Кентов, Сўзоқ – Рўзиохун МАДАЛИЕВ. +7708-824-20-97.

Муассис – Туркистон вилоят ҳокимлиги.
Мулк эгаси – "Жанубий Қозоғистон" вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси таҳририяти" масъулияти чекланган биродрарлиги.

«Мақолалар, эълон ва билдирувлардаги факт ҳамда далилларнинг тўғрилиги учун муаллифлар, реклам ва эълон берувчилар масъулдир.
«Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Газета ҚР Маданият ва ахборот вазирлиги томонидан 2020 йил 21 апрелда рўйхатга олинди, КЗ34VPY00022503 гувоҳнома берилган.
«ERNUR-online» МЧБ бошмақсатлида chop этилди. Шимкент шаҳри, Т. Алимутов кўчаси, 22.

Қозоғистон Республикасида тарқатилади.

МАНЗИЛИМИЗ:
160000, Шимкент шаҳри,
Тауке хан шоҳқўчаси, 49-уй, 3-қават.
Телефон: 53-07-10. Телефакс: 53-04-66.
+7778-618-39-05

Электрон почта: janubiy@inbox.ru

Нашр кўрсатишчи – 65466.

Адади – 11300 нуска.

Бирлик:
1389.

Навбатчи муҳаррир: Мунира САЪДУЛЛАЕВА.